ویژه

رضایت ترامپ از مذاکرات با ایران

رئیس‌جمهوری آمریکا ساعاتی پیش در گفت‌وگو با خبرنگاران گفت که مذاکرات با ایران بسیار خوب پیش می‌رود و این گفت‌وگوها نتیجه‌بخش خواهد بود.

تارنمای فاکس نیوز به‌نقل از رئیس‌جمهوری آمریکا نوشت که وی انتظار دارد که مذاکرات با ایران به نتیجه برسد. وی گفت: بدون آنکه مجبور به آغاز بمباران باشیم، به چیزی دست خواهیم یافت.

رئیس‌جمهوری آمریکا به خبرنگاران گفت که مذاکرات هسته‌ای جاری «بسیار خوب» پیش می‌رود و «در این مورد به زودی به توافقی دست خواهیم یافت.» ترامپ پیش از برگزاری سومین دور مذاکرات ایران و آمریکا در مسقط نیز گفته بود: مذاکرات با ایران بسیار خوب پیش می‌رود.

وی پیش از سفر به ایتالیا و شرکت در مراسم تشییع پاپ فرانسیس گفته بود: به نظر من موضوع ایران بسیار خوب پیش می‌رود، باید ببینیم چه می‌شود.

پس از پایان مذاکرات مسقط، یک مقام ارشد دولت آمریکا با «مثبت و سازنده» خواندن آن گفت: هنوز کارهای زیادی برای انجام‌دادن وجود دارد، اما پیشرفت‌های بیشتری در رسیدن به توافق حاصل شده است. ما توافق کردیم که به‌زودی دوباره در اروپا دیدار کنیم.

پولیتیک

رایزنی وزیر خارجه بریتانیا با عمان درباره ایران و آمریکا

وزیر امور خارجه انگلیس که به مسقط سفر کرده است، در دیدار با مقام‌های عمان درباره روند مذاکرات ایران و آمریکا که با میانجیگری سلطنت عمان در جریان است، گفت‌وگو کرد. دیوید لمی در ملاقات با هیثم بن طارق پادشاه عمان و بدر بن حمد البوسعیدی وزیر امور خارجه این کشور پیرامون آخرین وضعیت مذاکرات هسته‌ای رایزنی کرد. در بیانیه وزارت امور خارجه عمان آمده است: «دو طرف درباره تعدادی از مسائل منطقه‌ای و بی‌المللی گفت‌وگو کردند. وزیر امور خارجه انگلیس علاقه زیادی به ابتکارات برای برقراری آتش‌بس در غزه و دستیابی به صلح و ثبات نشان داد. او همچنین به تلاش‌های جاری با میانجیگری عمان در مذاکرات آمریکا و ایران برای دستیابی به توافق جدید در مورد برنامه هسته‌ای ایران برای اهداف صلح‌آمیز اشاره کرد.» لمی سپس دیدار جداگانه‌ای با همتای عمانی خود داشت و دو طرف پیرامون آخرین تحولات منطقه‌ای بحث و تبادل نظر کردند. طبق بیانیه وزارت امور خارجه عمان، طرفین تأکید کردند که از تلاش‌ها برای حل مسائل از طریق گفت‌وگو و دیپلماسی حمایت می‌کنند. وزیر امور خارجه انگلیس با انتشار پیام‌هایی در شبکه اجتماعی ایکس نوشت که در جریان سفر به عمان و دیدار با مقام‌های عالی‌رتبه این کشور درباره همکاری‌های دوجانبه و ثبات منطقه‌ای گفت‌وگو کرده است. این دومین سفر یک مقام انگلیسی به عمان از زمان آغاز مذاکرات جدید میان ایران و آمریکا به‌شمار می‌رود. دو هفته پیش نیز همیش فالکونر، معاون وزیر امور خارجه انگلیس، به عمان سفر کرده بود تا در جریان روند مذاکرات قرار گیرد. فالکونر در این خصوص اظهار داشت که مذاکرات مسقط نخستین گام مهم برای دستیابی به راه‌حل دیپلماتیک در موضوع هسته‌ای ایران است.

دیپلماتیک

گفت‌وگوی تلفنی عراقچی و گروسی

مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در تماس تلفنی با سید عباس عراقچی وزیر امور خارجه بر آمادگی آژانس برای هرگونه مساعدت در روند مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا تأکید کرد.

«رافائل گروسی» مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در تماس تلفنی با سیدعباس عراقچی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در مورد آخرین وضعیت همکاری‌های ایران و آژانس گفت وگو کرد.

مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در این تماس با استقبال مجدد از گفت وگوهای غیرمستقیم ایران - آمریکا، بر آمادگی آژانس برای هرگونه مساعدت در این روند تاکید کرد.

سید عباس عراقچی وزیر امور خارجه نیز اهمیت نقش آژانس در مباحث هسته‌ای ایران را وفق وظائف و اختیارات قانونی این نهاد خاطرنشان و تصریح کرد که ایران به‌عنوان عضو مسئولیت‌شناس معاهده منع اشاعه به همکاری‌های خود با آژانس طبق تعهدات حقوقی-بین‌المللی خود ادامه می‌دهد و امیدوار است با رویکرد فنی و حرفه‌ای آژانس هرچه سریع‌تر موضوعات باقیمانده پادمانی نیز حل و فصل شود. وی همچنین گروسی را در جریان آخرین تحولات مرتبط با گفت وگوهای ایران و آمریکا قرار داد.

ریاض پیگیر چانه‌زنی‌های ایران و آمریکا

وزیر امور خارجه کشورمان در گفت‌وگو با وزیر امور خارجه عربستان سعودی، وی را از آخرین روند گفت‌وگوهای غیرمستقیم ایران - آمریکا مطلع کرد.

سید عباس عراقچی، وزیر امور خارجه کشورمان و فیصل بن فرحان، وزیر امور خارجه عربستان سعودی در تماس تلفنی در خصوص روابط دوجانبه و تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی گفت‌وگو و تبادل نظر کردند.

وزیر امور خارجه عربستان در ابتدای این گفت‌وگوی تلفنی با ابراز تاسف از وقوع حادثه دلخراش منجر به آتش‌سوزی در بندر شهید رجائی، مراتب تسلیت و همدردی عربستان سعودی را با خانواده‌های جان‌باختگان و دولت و مردم ایران ابراز نمود و از خداوند برای مصدومان بهبودی و سلامتی مسئلت کرد.

وزیر امور خارجه کشورمان از پیام‌های همدردی مقام‌های عالیرتبه عربستان سعودی قدردانی کرد. عراقچی مواضع جمهوری اسلامی ایران راجع به تحولات منطقه را تشریح کرد و با اشاره به تشدید روزافزون ناامنی در منطقه در نتیجه ادامه جنایات رژیم صهیونیستی در غزه و کرانه باختری و تجاوزات مکرر آن علیه لبنان، خواستار بسیج جامعه جهانی برای توقف بزرگترین نسل‌کشی مستمر قرن شد.عراقچی همچنین همتای سعودی را از آخرین روند گفت‌وگوهای غیرمستقیم ایران - آمریکا مطلع کرد.

رویداد

امدادرسانی ویژه روسیه در حادثه بندرعباس

در پی انفجار در بندر شهید رجائی، امدادگران روسیه با ۲ فروند هواپیمای ۲۰۰ChS-Be و یک فروند ۷۶TD-Il وارد ایران شدند.

امدادگران روسیه به محض رسیدن به محل حادثه در بندر شهید رجائی، جلسات هماهنگی را با همکاران ایرانی خود برگزار کردند. آنها به سرعت در جریان وضعیت عملیات قرار گرفتند، برنامه‌ای برای اقدامات لازم تدوین کردند، به گروه‌های مختلف تقسیم شدند و کار خود را آغاز نمودند.

طبق اعلام سفارت روسیه در تهران، این امدادگران با ۲ فروند هواپیمای ۲۰۰ChS-Be و یک فروند ۷۶TD-Il وارد ایران شدند.

هواپیمای BE۲۰۰CHS

یک هواپیمای چندمنظوره آبی‌خاکی منحصر به فرد روسی می‌باشد که به‌طور ویژه برای اطفای حریق در جنگل‌ها و عملیات‌های امداد و نجات طراحی شده است. این هواپیما توانایی برخاستن هم از باند فرودگاه و هم از سطح آب را دارد. مهم‌ترین مزیت BE۲۰۰CHS، امکان برداشت ۱۲ تن آب در تنها ۱۴ ثانیه در حین پرواز بر فراز سطوح آبی است. این هواپیما به سیستم‌های الکترونیک پرواز پیشرفته مجهز بوده و قادر به فعالیت در شرایط جوی نامساعد می‌باشد. خدمه آن شامل دو خلبان و یک اپراتور تجهیزات می‌شود.

سخنگوی وزارت امورخارجه تاکید کرد

توافق به شرط حفظ خطوط قرمز ایران

گروه دیپلماسی- علی ودایع: نشست هفتگی سخنگوی دستگاه دیپلماسی با اظهار تاسف و تسلیت به بازماندگان حادثه تلخ بندرعباس شروع شد. «روند مذاکرات» همچنان سوژه داغ خبرنگاران بود.

«اسماعیل بقایی» سخنگوی وزارت امورخارجه دیروز (دوشنبه) در پاسخ به سوالی در مورد سفر هیئت فنی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به ایران از روز گذشته گفت: سفر هیات فنی آژانس به ایران در ادامه مذاکراتی است که حدود یک هفته قبل بین مقامات ایران و «رافائل گروسی»، مدیر کل آژانس در تهران انجام می‌شود. این هیات فنی به تهران آمده است و امروز با مقامات سازمان انرژی اتمی گفت‌وگو و رایزنی خواهد کرد.این گفت‌وگوها فنی است و یکی از موضوعات مورد بحث در این رایزنی‌ها مسائل پادمانی خواهد بود. برای ما مهم است که آژانس به دور از فشارهای سیاسی، وظایف فنی خود را ایفا کند.

تاکید بر خوط قرمز ایران در مذاکرات

سخنگوی وزارت خارجه درباره توییت روز شنبه وزیر خارجه عمان درباره مذاکرات غیر مستقیم ایران و آمریکا و برداشت‌هایی که از این توییت شده است، گفت: وزیر خارجه عمان گفتند که یک نشست دیگر عالی رتبه، منظورشان دور چهارم مذاکرات است که به ریاست وزیر خارجه ایران و نماینده ویژه آمریکا «استیو ویتکاف» برگزار خواهد شد، همانطور که سه دور قبلی مذاکرات نیز در همین سطح برگزار شده است.

وی در این نشست خبری در پاسخ به سوالی با اشاره به خطوط قرمز ایران در مذاکرات غیر مستقیم بین ایران و آمریکا تاکید کرد: هیچ جزئیاتی تفاهم نخواهد شد، مگر اینکه چارچوب کلی مد نظر ما در آن لحاظ شود.عراقچی همچنین در پاسخ به این سوال که آیا موضوع پول‌های بلوکه شده ایران نیز در مذاکرات رفع تحریم‌ها پیگیری می‌شود، گفت: خاتمه یافتن تحریم‌ها به صورت موثر کلیدواژه است که در ذیل آن مجموعه‌ای از تعهدات درج می‌شود از جمله فراهم آوردن زمینه برای دستیابی آزاد ایران به دارایی‌هایش و این یکی از مطالبات ماست.این موضوع بخشی از روند مذاکراتی در بحث خاتمه دادن به تحریم‌هاست.

سخنگوی وزارت خارجه همچنین در پاسخ به سوالی در مورد برخی از اظهارات مطرح شده مبنی بر کنار گذاشتن اروپایی‌ها از مذاکرات و این که آیا این موضوع به درخواست ایران بوده یا آمریکا گفت: هیچ‌کدام. انتخاب خودشان بود.

امکان مذاکرات فشرده با آمریکا

بقائی در پاسخ به سوالی در مورد چرایی کوتاه بودن زمان مذاکرات بین ایران و آمریکا گفت: زمان مذاکرات و فاصله‌های مذاکراتی با تفاهم ۲طرف تعیین می‌شود. ما از ابتدا گفتیم که جدی هستیم، به خاطر اینکه معتقدیم که هر روزی که ما بتوانیم تحریم‌های غیرقانونی و ظالمانه علیه مردم ایران را برداریم، به نفع ما و مردم ایران خواهد بود. به خاطر اینکه این تحریم‌ها مستقیماً و به صورت هدفمند زندگی روزمره مردم ایران را هدف قرار داده است. همه بهانه‌هایی که در مورد هدف تحریم‌ها مطرح می‌شود، چیزی نیست جز دروغ محض. هدف اصلی تحریم‌ها آزردن و فشار آوردن بر تک تک مردم ایران است؛ بنابراین ما در این زمینه جدی هستیم. به همین دلیل اعلام کردیم محدودیتی قائل نیستیم و اگر لازم باشد، حاضریم مذاکرات را در فواصل کوتاه‌تر ادامه دهیم.

وی در پاسخ به این سوال که آیا در دور بعدی مذاکرات از کارشناسان حوزه‌های دیگر نیز استفاده خواهد شد با توجه به اینکه آقای عراقچی گفتند در دور سوم مذاکرات از کارشناسان اقتصادی نیز استفاده شده است، گفت: در هر مرحله از مذاکرات به فرایند پیشرفت بحث و مذاکرات، از تخصص کارشناسان در حوزه‌های مرتبط استفاده می‌کنیم.در این دور از مذاکرات کارشناسان اقتصادی و کارشناسان مجرب در ارتباط با تعامل با سازمان بین‌المللی انرژی اتمی حضور داشتند و در ادامه مسیر نیز هرجا لازم باشد از کارشناسان حوزه‌های مورد نیاز استفاده می‌کنیم.

امکان مشارکت در حوزه انرژی

سخنگوی وزارت خارجه همچنین در پاسخ به سوال دیگری درباره پیشنهاد عراقچی برای ساخت نیروگاه با مشارکت آمریکایی‌ها براساس مقاله‌ای که برای سخنرانی در نشست اندیشکده کارنگی منتشر کردند، گفت: درواقع این بیان، به نوعی در راستای تبیین نیازهای ایران بود. یکی از بهانه‌هایی که در این سه دهه اخیر در ارتباط با برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای ایران مطرح می‌شود، این است که ایران با توجه به برخورداری از نفت و گاز، نیازی به انرژی هسته‌ای ندارد در حالی که این بهانه بی مبناست و در سال‌های اخیر ثابت شده که ما برای تامین انرژی مورد نیازمان باید از انرژی‌های جایگزین استفاده کنیم. آقای وزیر واقعیت‌ها در حوزه انرژی را مطرح کردند و ما منعی برای مشارکت کشورهای دیگر در این زمینه نداشته‌ایم.

گلایه از سوئد

بقایی درباره اتهام زنی سوئد به ایران درباره ارتباط با یک گروه خرابکار گفت: سفیر سوئد در تهران احضار شد و خبر آن‌را منتشر کردیم. این اتهام، اتهام مضحکی است و صرفاً بر اساس گمانه‌زنی و بر اساس حدسیات است که متاسفانه مبتنی بر یک سری کلیشه‌های ذهنی و برچسب‌هایی است که به دلیل تکرار، در ذهن آن‌ها تبدیل به واقعیت شده است.مقامات سوئد بر اساس این فرضیات غیرواقعی و بدون مبنا، اتهاماتی را متوجه ایران کردند که این اتهامات مطلقا بی‌اساس هست. ما در جلسه احضار سفیر سوئد در تهران، این موارد را صراحتا متذکر شدیم.

دیدار کنسولی با شهروند ایرانی در فرانسه

سخنگوی وزارت خارجه همچنین در پاسخ به سوال دیگری در ارتباط با وضعیت ۲ شهروند ایرانی بازداشت شده در فرانسه و آخرین پیگیری‌ها در این زمینه گفت: اینکه شهروندان کشورهای دیگر در این کشور به دلیل مخالفت خود به خاطر نسل کشی رژیم اسرائیل بازداشت می‌شوند جای تاسف دارد و در واقع این موضوع به نوعی نقض حق آزادی بیان و همصدایی با جنایت‌هایی است که توسط رژیم اسرائیل در غزه در حال انجام است. ما وضعیت این ۲ شهروند ایرانی بازداشت شده در فرانسه را پیگیری کردیم و با دیدار کنسولی با خانم اسفندیاری موافقت شده است .این ۲ شهروند ایرانی مرتکب هیچ جرمی نشده‌اند به جز اینکه احساسات انسانی خود را در مخالفت با یک جنایت اعلام کرده‌اند. وی همچنین از فرانسه خواست که به تعهدات بین‌المللی خود در خصوص حقوق بشر احترام بگذارد و از استفاده ابزاری از اتباع ایرانی برای پیشبرد برنامه‌های سیاسی خود خودداری کند.

فرصت ویژه ایران و آفریقا

سخنگوی وزارت خارجه درباره اکسپو ۲۰۲۵ و همایش ایران و آفریقا نیز گفت: رویدادهای توانمندی‌های صادراتی ایران که در نوع خود هفتمین است و هم همایش اقتصادی ایران و آفریقا، از حیث به نمایش گذاشتن توانمندی‌های اقتصادی، تجاری، تولیدی فناوری و دانش بنیان ایران و فراهم آوردن امکان ایجاد ارتباط بین بازرگانان از ایران و شرکای خود در سایر کشورها مهم هستند. وی افزود: بیش از ۱۰۰ کشور، هیات‌های تجاری و بازرگانی به این ۲ همایش اعزام کردند. همایش ایران و آفریقا دیروز شروع شد و به مدت سه روز ادامه خواهد داشت. همایش توانمندی‌های صادراتی ایران امروز با حضور آقای رئیس‌جمهور قرار بود افتتاح شود و قاعدتا شروع شده است. سخنگوی دستگاه دیپلماسی تصریح کرد: وزارت امور خارجه مشخصاً حوزه دیپلماسی اقتصادی وزارت خارجه در طراحی، برنامه‌ریزی و اجرای این ۲ رویداد نقش کلیدی داشت. همان‌طور که معاون محترم رئیس‌جمهور هم دیروز اعلام کردند، نقش وزارت خارجه در این روند بسیار مهم بود. نقش معاون رئیس جمهور به عنوان رئیس ستاد آماده‌سازی و برگزاری این ۲ همایش، نقش بسیار مهمی بود.

بقائی با بیان اینکه «با آفریقا ما ارتباطات بسیار خوبی در این سال‌ها ایجاد کردیم اما در حوزه اقتصادی فکر می‌کنیم که ظرفیت‌ها بسیار بیشتر از آن چیزی است که در حال حاضر به صورت بالفعل دنبال می‌شود»، گفت: ما به دنبال شناسایی ظرفیت‌های بالقوه همکاری با قاره آفریقا هستیم.

سطح شرکت کشورها، هم از قاره آفریقا و هم از سایر کشورها در مقایسه با سال‌های قبل مشخصا سال گذشته به نحو چشمگیری افزایش پیدا کرده و امیدواریم که این فرصت و این دو همایش، فصل جدیدی را در روابط و تعاملات اقتصادی ایران با کشورهای هدف ایفا کنند.

خط تخریب و تهدید اسرائیل علیه ایران

گروه دیپلماسی: بنیامین نتانیاهو نخست وزیر رژیم صهیونیستی که در چند هفته اخیر با سکوتی معنادار نظاره گر مذاکرات غیر مستقیم ایران و آمریکا بوده در جدید ترین اظهارات خود موضعی بی‌سابقه درباره برنامه هسته‌ای ایران اتخاذ کرد و گفت: «ما رآکتورهای هسته‌ای و تاسیسات غنی‌سازی ایران را نابود خواهیم کرد.»

او تصریح کرد: «ما چیزی کمتر از نابودی کامل ظرفیت‌های هسته‌ای ایران نمی‌پذیریم.» این اظهارات به وضوح نشانگر افزایش سطح تهدید اسرائیل علیه زیرساخت‌های هسته‌ای ایران است، تهدیدی که پیشتر در سطح عملیات پنهانی و خرابکاری‌های محدود بیان می‌شد.

نتانیاهو همچنین مدل مطلوب خود را برای حل این بحران چنین توصیف کرد: «حل و فصل موضوع هسته‌ای ایران جز از طریق روش لیبی قابل قبول نیست.» به عبارتی، او خواهان انهدام کامل زیرساخت‌های دفاعی و علمی ایران همانند آنچه در لیبی رخ داد، است.

بررسی سخنان نتانیاهو نشان می‌دهد که رژیم صهیونیستی، در میانه مذاکرات حساس میان تهران و واشنگتن، یا با چراغ سبز آمریکا مسیر تشدید فشارها را انتخاب کرده یا در صدد تثبیت مواضع خود به‌طور مستقل است. هر دو سناریو نشان‌دهنده احتمال بالای اقدامات میدانی و امنیتی جدید در منطقه است؛ تحرکاتی که می‌تواند معادله دیپلماسی را دچار اختلال کرده و بر مذاکرات اثرگذار باشد. روند تحولات در روزهای آتی مسیر دقیق این رویارویی را روشن خواهد کرد.

واکنش تند عراقچی

سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه کشورمان در حساب ایکس خود نوشت: خیال‌پردازی اسرائیل که تصور می‌کند می‌تواند به ایران دیکته کند چه کاری انجام دهد یا ندهد، چنان با واقعیت فاصله دارد که ارزش پاسخگویی ندارد. با این حال، وقاحت نتانیاهو قابل توجه است که می‌خواهد به رئیس‌جمهور ترامپ دیکته کند که در دیپلماسی خود با ایران چه کاری می‌تواند یا نمی‌تواند انجام دهد! وی افزود: متحدان نتانیاهو در تیم شکست‌خورده بایدن که در دستیابی به توافق با ایران ناکام ماندند خیلی راحت مذاکرات غیرمستقیم ما با دولت ترامپ را به اشتباه به عنوان یک برجام دیگر جلوه می‌دهند. عراقچی تاکید کرد: اجازه دهید صریح باشم: ایران به اندازه کافی قدرتمند و به توانمندی‌های خود مطمئن است که هرگونه تلاش بازیگران خارجیِ بدخواه برای خرابکاری یا دیکته کردن در سیاست خارجی‌اش را خنثی کند. تنها امیدواریم همتایان آمریکایی ما نیز به همین اندازه استوار باشند.

وزیر امور خارجه ادامه داد: بسیاری از ایرانیان دیگر مطمئن نیستند که برجام کافی باشد. آنها به دنبال منافع ملموس هستند. هیچ چیز که متحدان نتانیاهو در تیم شکست‌خورده بایدن بگویند یا انجام دهند، این واقعیت را تغییر نخواهد داد. نه تنها هیچ گزینه نظامی، که قطعاً هیچ راه‌حل نظامی وجود ندارد. به هرگونه حمله بلافاصله پاسخ مشابه داده خواهد شد.

هشدار نسبت به ماجراجویی اسرائیل

بقائی در پاسخ به سوالی در مورد تهدیدات مقامات رژیم صهیونیستی علیه ایران و مذاکرات گفت: خیلی باعث تعجب نیست که مقامات رژیم صهیونیستی سعی کنند برای تحت شعاع قرار دادن نسل‌کشی خود در غزه و تخریب روند دیپلماتیک این اظهار نظرها را مطرح کنند. آنها می‌دانند که هرگونه ماجراجویی و اقدام غلطی با پاسخ کوبنده ایران روبه‌رو می‌شود.

سخنگوی وزارت خارجه افزود: فکر می‌کنم که کشورهای غربی به ویژه کسانی که از اقدامات این رژیم حمایت می‌کنند باید فکر کنند دارند چه نقشی در ادامه تخریب صلح و امنیت بین‌المللی و حمایت از رژیمی بازی می‌کنند که تداوم خود را وابسته به بحران و جنگ در منطقه می‌داند.

اهمیت رایزنی‌های موازی ایران

همزمان با پایان دور سوم مذاکرات ایران و آمریکا، دستگاه دیپلماسی همسو با مصلحت ایران و منفعت مردم، دوستان و شرکای خود را همراه ساخته و مبتنی بر اصول سه‌گانه سیاست خارجی خود و متناسب با اقتضائات زمانی و مکانی تصمیم‌گیری و اقدام خواهد کرد.

به گزارش ایرنا، سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران از آغاز دولت چهاردهم بر دو اصل مهم تکیه و تأکید ویژه داشته است؛ به میدان آوردن دوستان ایران و همراه ساختن کشورهایی که در عرف دیپلماتیک دوست و شریک تهران تعریف نشده و روابط خنثی و سردی با تهران دارند، سنجش و تعریف منافع ایران متناسب با شرایط زمانی و اقتضائات آن. تصمیمات و اقدامات وزیر امور خارجه و مجموعه دیپلمات‌ها و کارشناسان این وزارتخانه را هم می‌توان در راستای پیشبرد این نگاه و اهداف آن ارزیابی کرد. این نگاه از زمان روی کار آمدن دولت چهاردهم در دو مقطع مشخص به صورت ویژه خود را نشان داده و اهداف مورد نظر کشور را محقق ساخته است.

اجماع‌سازی برای حراست از منافع ملی

از ابتدای مهر سال گذشته، یعنی هفته‌های آغازین دولت چهاردهم، مجموعه‌ای از تحولات، مسئولیت وزارت امور خارجه در دوره تازه را بسیار پیچیده و حیاتی ساخت. این نهاد در آن مقطع زمانی از یک سو باید در کنار میدانی می‌ایستاد که در برابر جنگ‌طلبی‌های رژیم اسرائیل به صف شده بود و از سوی دیگر باید اجازه ماجراجویی بیشتر به این رژیم را با همراه‌سازی کشورهای منطقه و جهان نمی‌داد.

ماموریت سیدعباس عراقچی از مهر تا پایان آذر، دور ساختن سایه جنگ با اسرائیل از سر ایران بود و در همین راستا، پایتخت‌های کشورهای همسایه به صورت مداوم و پرتکرار، مسافری از ایران داشت.

گفت‌وگوهای مستقیم و البته صریح وزیر امور خارجه با همتایان و مقامات دیگر این کشورها، پیرامون دو موضوع مشخص بود: ایران خواستار جنگ نیست و هرنوع درگیری می‌تواند همه منطقه را جهنم سازد.

در آن مقطع و با وجود شرایط خاص امنیتی وزارت امورخارجه این دیدارهای مستقیم و مذاکرات صریح را بر گفت‌وگوهای تلفنی و نامه‌های رسمی ترجیح داد.

سفر عراقچی به بحرین، اردن و مصر به عنوان کشورهایی که در حال حاضر روابط سردی را با ایران تجربه می‌کنند؛ بخشی از سیاست همراه‌سازی کشورهای به اصطلاح خنثی در منطقه بود. این همراه‌سازی با توجه به موقعیت جغرافیایی این کشورها در آن مقطع هوشمندانه ارزیابی شد. حضور در پایتخت قطر، عربستان و عمان هم به عنوان دولت‌های همراه و یا قدرتمند در منطقه سبب شد که تجاوز رژیم اسرائیل به حریم هوایی ایران از سوی آن‌ها (و بسیاری از کشورهای جهان) محکوم شود.

استراتژیک

نگاه باکو به سفر پزشکیان

همزمان با آغاز سفر رئیس‌جمهوری ایران به جمهوری آذربایجان ؛ خبرگزاری «ترند» در گزارشی نوشت: ایران و جمهوری آذربایجان در بحبوحه تحولات فزاینده منطقه‌ای روابط خود را تقویت می‌کنند و سفر دکتر پزشکیان آغاز مرحله جدیدی در دیپلماسی منطقه‌ای ایران بوده و بر اهمیت راهبردی روزافزون روابط اقتصادی تهران و باکو تأکید دارد.

در گزارش این رسانه جمهوری آذربایجان آمده است : در سال ۲۰۲۴، تجارت بین جمهوری آذربایجان و ایران به ۵۸۰ میلیون دلار رسید که نسبت به سال پیش از آن ۲۰ درصد رشد داشت. با این حال، باکو و تهران قصد دارند تا تجارت دوجانبه سالانه را تا ۵ سال آینده به ۱۰ میلیارد دلار افزایش دهند.

ایران فعالانه برای رفع موانع تجاری اقدام کرده و شاهد همکاری روبه‌رشد خود با جمهوری آذربایجان است. از جنبه‌های قابل‌توجه سفر پزشکیان، شرکت بیش از ۱۰۰ نماینده از بخش خصوصی ایران است که بر تلاش تهران برای تبدیل بخش خصوصی به محرک اصلی همکاری‌های دوجانبه تأکید می‌کند.

همکاری در حوزه انرژی همچنان سنگ بنای مشارکت راهبردی طرفین است. در ماه مه ۲۰۲۴، دو کشور مجتمع‌های برق‌آبی خداآفرین و قز قلعه سی را بر مسیر رودخانه ارس راه‌اندازی کردند. این پروژه‌ها مشترکاً آبیاری بیش از ۴۰۰ هزار هکتار از زمین‌های کشاورزی دو کشور را میسر ساخته و ضمن تولید حداکثر ۲۸۰ مگاوات برق به طور قابل‌توجهی به امنیت انرژی مناطق مرزی کمک می‌کند.

در ادامه گزارش خبرگزاری ترند آمده است: توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل نیز یکی دیگر از اولویت‌های اصلی ۲ کشور است. جمهوری آذربایجان و ایران در چارچوب کریدور حمل‌ونقل بین‌المللی شمال - جنوب که هند، ایران، جمهوری آذربایجان، روسیه و اروپا را به هم متصل می‌کند، فعالانه همکاری می‌کنند. پروژه‌های کلیدی مانند ساخت راه‌آهن رشت - آستارا - که قرار است در سال ۲۰۲۵ تکمیل شود - و احداث پل بر مسیرهای جاده‌ای و ریلی بر رودخانه آستارا می‌تواند کارایی حمل‌ونقل باری را به میزان قابل‌توجهی افزایش دهد.

نگاه

پیوندهای تاریخی و فرهنگی تهران و باکو

محسن پاک آیین سفیر پیشین ایران در جمهوری آذربایجان گفت که سفر دکتر مسعود پزشکیان رییس جمهوری اسلامی ایران به جمهوری آذربایجان از اهمیت بالایی برخوردار است.

وی در گفت وگو با خبرگزاری ترند جمهوری آذربایجان گفت: انتخاب جمهوری آذربایجان به عنوان نخستین مقصد سفر رئیس‌جمهوری به منطقه قفقاز جنوبی، نشان دهنده اهمیتی است که تهران برای روابط خود با باکو قائل است.

پاک آیین تصریح کرد: انتظار می‌رود این سفر باعث توسعه بیشتر همکاری‌ها در زمینه‌هایی مانند اقتصاد، فرهنگ، حمل‌ونقل و سایر بخش‌ها شود.

سفیر پیشین ایران در جمهوری آذربایجان تأکید کرد که سفر رئیس‌جمهوری ایران شرایط مساعدی را برای تقویت همکاری‌های منطقه‌ای و دوجانبه ایجاد می‌کند. ایران حامی صلح، امنیت و تمامیت ارضی کشورهای منطقه است.

وی همچنین خاطرنشان کرد که جمهوری آذربایجان و ایران دارای روابط قوی تاریخی و فرهنگی هستند که فرصت‌های قابل‌توجهی را برای ایجاد یک مشارکت مستحکم بین دو کشور ایجاد می‌کند.

پاک آئین افزود: دیدارهای متقابل اخیر و تبادلات فعال بین مقام‌های دو کشور بار دیگر نشان داد که ایران و جمهوری آذربایجان در زمینه‌هایی مانند انرژی، حمل‌ونقل، گردشگری، تجارت، کشاورزی، بانکداری و غیره در موقعیت خوبی برای همکاری موفق قرار دارند.

رئیس جمهوری اسلامی ایران پیش از سفر به جمهوری آذربایجان در گفت و گوئی با شبکه تلویزیون دولتی این کشور ؛ با بیان اینکه با همه وجود به برادران و خواهران خود در جمهوری آذربایجان عشق می‌ورزیم، تصریح کرد، ایران سرزمین دوم آذری‌هاست و هیچ‌گاه احساس غربت نسبت به جمهوری آذربایجان نداریم.

ژئوپولیتیک

فرصتی برای ترمیم روابط ایران و آذربایجان

ایران و جمهوری آذربایجان به دلیل اشتراکات عمیق تاریخی و فرهنگی، از جمله اکثریت شیعه و پیشینه مشترک در دوران پیش از جدایی قفقاز از ایران در قرن نوزدهم، روابطی پیچیده اما پیوسته داشته‌اند. پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و استقلال جمهوری آذربایجان در سال ۱۹۹۱، ایران یکی از اولین کشورهایی بود که استقلال این کشور را به رسمیت شناخت. با این حال، روابط دو کشور به دلیل مسائل ژئوپلیتیکی، شیطنت طرف‌های ثالث، و اختلافات بر سر موضوعاتی مانند مناقشه قره‌باغ و کریدور زنگزور، گاه دچار فراز و نشیب شده است.

مناقشه قره‌باغ، دیگر مولفه تاثیرگذار در روابط ایران و جمهوری آذربایجان در سال‌های اخیر بوده است؛ ایران همواره به طور رسمی از تمامیت ارضی جمهوری آذربایجان حمایت کرده و خواستار توقف درگیری‌ها در قره‌باغ شده است. البته باکو در برخی برهه‌های زمانی از میزان رابطه تهران و ایروان رضایت نداشته و این عدم رضایت را به گونه‌ای نشان هم داده است.

رهبر انقلاب در سخنانی در سال ۱۳۹۹ در جریان جنگ میان جمهوری آذربایجان و ارمنستان گفتند: «متأسّفانه جنگی در همسایگی ما، بین دو همسایه‌ی ما [یعنی] آذربایجان و ارمنستان در جریان است. این جنگ حادثه تلخی است و امنیّت منطقه را تهدید میکند و برای کشور ما هم خوب نیست؛ بایستی هر چه زودتر تمام بشود و البتّه همه سرزمین‌های آذربایجان که به وسیله ارمنستان تصرّف شده، باید آزاد بشود؛ یعنی بایستی همه این سرزمین‌ها برگردد به خود آذربایجان -یکی از شرایطِ اصلیِ کار [این] است- [زیرا] که (این سرزمین‌ها) متعلّق به آذربایجان است و جمهوری آذربایجان برای آزادی اینها دارای حق است و بایستی آزاد بشود».

حادثه دیگری که روابط دو کشور در تاریخ ۷ بهمن ۱۴۰۱ (۲۷ ژانویه ۲۰۲۳) تحت تاثیر قرار داد، زمانی بود که یاسین حسین‌زاده، با اسلحه کلاشنیکف به سفارت جمهوری آذربایجان در تهران حمله کرد. این حمله منجر به کشته شدن رئیس تیم حفاظت سفارت و زخمی شدن دو نفر دیگر شد.